

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

Euroopan ihmisoikeussopimuksesta ja sen pöytäkirjoista valikoidut artiklat pääpiirteittäin*

Lyhyt johdanto

Euroopan Neuvoston jäsenvaltioiden hallitukset pyrkivät rauhaan ja sellaiseen yhtenäistymiskehitykseen, joiden perustana ovat ihmis- ja perusoikeudet. Euroopan ihmisoikeussopimus ja sen pöytäkirjat velvoittavat jäsenvaltiot toteuttamaan oikeuksia, jotka sisältyvät Ihmisoikeuksien yleismaailmalliseen julistukseen.

1 artikla – Velvollisuus kunnioittaa ihmisoikeuksia

Valtiot ovat velvollisia huolehtimaan siitä, että jokainen nauttii ihmisoikeussopimuksessa mainituista oikeuksista.

2 artikla – Oikeus elämään

Teillä on oikeus elämään.

3 artikla – Kidutuksen kieltö

Kenelläkään ei ole oikeutta loukata tai kiduttaa Teitä. Ihmisarvoanne tulee kunnioittaa jopa sellaisissakin olosuhteissa, joissa vapautenne on riistetty.

4 artikla – Orjuuden ja pakkotyön kieltö

Teitä ei saa kohdella orjana tai teettää Teillä pakkotyötä.

5 artikla – Oikeus vapautteen ja turvallisuuteen

Teillä on oikeus vapauteen.

Jos Teidät pidätetään, Teillä on oikeus tietää syy siihen.

Teillä on oikeus oikeudenkäyntiin viipymättä pidätyksen jälkeen tai Teidät on vapautettava oikeudenkäynnin alkamiseen asti.

6 artikla – Oikeus oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin

Teillä on oikeus oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin sitoutumattoman ja riippumattoman tuomarin edessä. Mikäli olette syytettynä rikoksesta Teitä tulee kohdella syyttömänä kunnes syyllisyytenne on näytetty toteen. Teillä on oikeus valtion kustantamaan lakimieheen, jos olette vähävarainen.

*Tämän dokumentin on valmistellut Viestintäosasto (Directorate of Communication). Huomatkaa, että tämä lyhyt versio on tarkoitettu ainoastaan koulutuksellisiin tarpeisiin. Sen esikuvana on ollut Amnesty Internationalin ja muiden samantyyppisten organisaatioiden tuottama lyhyt versio yleismaailmallisesta ihmisoikeusjulistuksesta. Ainoa laillisesti pätevä teksti löytyy kuitenkin virallisesti julkaistusta yleissopimuksesta ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi ja sen lisäpöytäkirjoista.

7 artikla – Ei rangaistusta ilman lakia

Teitä ei voida pitää syyllisenä rikokseen, ellei teko ollut tekohetkellä rangaistava.

8 artikla – Oikeus nauttia yksityiselämän ja perhe-elämän kunnioitusta

Teillä on oikeus nauttia yksityiselämäänne, perhe-elämäänne, kotinne ja kirjeenvaihtoonne kohdistuvaa kunnioitusta.

9 artikla – Ajatuksen-, omantunnon- ja uskonnonvapaus

Teillä on oikeus ajatuksen-, omantunnon- ja uskonnonvapauteen. Teillä on oikeus harjoittaa uskontoanne kotona ja julkisesti sekä vaihtaa uskontoa halutessanne.

10 artikla – Sananvapaus

Teillä on oikeus vastuullisesti ilmaista ajatuksenne suullisesti ja kirjallisesti sekä jakaa niitä muiden kanssa samoin kuin vastaanottaa tietoja muilta. Lehdistöllä on sanavapaus.

11 artikla – Kokoontumis- ja yhdistymisvapaus

Teillä on oikeus ottaa osaa rauhanomaisiin kokouksiin ja perustaa tai liittyä yhdistyksiin – ammattiyhdistykset mukaan lukien.

12 artikla – Oikeus avioliittoon

Teillä on oikeus avioitua ja perustaa perhe.

13 artikla – Oikeus tehokkaaseen oikeussuojakeinoon

Mikäli oikeuksianne on rikottu, voitte valittaa asiasta virallisesti tuomioistuimille tai muille julkisille viranomaisille.

14 artikla – Syrjinnän kieltö

Ihönvärinne, sukupuolenne, kielenne, poliittiset tai uskonnolliset mielipiteenne tai alkuperänne eivät saa vaikuttaa oikeuksiinne.

15 artikla – Sopimusvelvoitteista poikkeaminen hätätilan aikana

Sodan tai muun yleisen hätätilan aikana hallitus voi ryhtyä toimenpiteisiin, jotka rajoittavat oikeuksianne, mutta ainoastaan mikäli ne ovat ehdottoman välttämättömiä. Hallituksilla ei kuitenkaan silloinkaan ole oikeutta esimerkiksi kiduttaa Teitä tai riistää Teiltä henkeä mielivaltaisesti.

16 artikla – Ulkomaalaisten poliittisen toiminnan rajoittaminen

Hallituksilla on oikeus rajoittaa ulkomaalaisten poliittista toimintaa, vaikka se olisikin ristiriidassa artiklojen 10, 11 ja 14 kanssa.

17 artikla – Oikeuksien väärinkäytön kieltö

Mikään ihmisoikeussopimuksen artikla ei oikeuta loukkaamaan muita sen turvaamia oikeuksia tai vapauksia.

18 artikla – Oikeuksia koskevien rajoitusten käyttö harkitusti

Kaikkia koskeva yleinen laki voi rajoittaa useimpia sopimusoikeuksia. Rajoituksia saa käyttää kuitenkin ainoastaan harkitusti ehdottoman välttämättömissä tilanteissa.

19-51 artiklat – Euroopan ihmisoikeustuomioistuin

Näissä artikloissa selostetaan, miten Euroopan ihmisoikeustuomioistuin toimii.

34 artikla – Yksilövalitukset

Mikäli sopimusoikeuksianne on loukattu jossain jäsenvaltiossa, Teidän tulisi ensin valittaa kaikille päteville kansallisille viranomaisille. Ellette ole tyytyväinen lopputulokseen, voitte jatkaa valitusta Euroopan ihmisoikeustuomioistuimeen.

52 artikla – Euroopan Neuvoston pääsihteerin selvityspyynnöt

Euroopan Neuvoston pääsihteerin pyynnöstä hallituksen on esitettävä selvitys, kuinka kansallinen laki suojaa sopimusoikeudet.

Yleissopimuksen pöytäkirjat

Pöytäkirja 1 artikla 1 – Omaisuuden suoja

Teillä on oikeus omaisuuteen ja sen käyttöön.

Pöytäkirja 1 artikla 2 – Oikeus koulutukseen

Teillä on oikeus koulunkäyntiin.

Pöytäkirja 1 artikla 3 – Oikeus vapaisiin vaaleihin

Teillä on oikeus osallistua maanne hallituksen valintaan salaisissa vaaleissa.

Pöytäkirja 4 artikla 2 – Liikkumisvapaus

Jos olette laillisesti maassa, Teillä on oikeus liikkua siellä vapaasti ja valita asuinpaikkanne.

Pöytäkirja 6 artikla 1 – Kuolemanrangaistuksen poistaminen

Valtio ei saa tuomita Teitä kuolemaan tai panna kuolemantuomiota täytäntöön

Pöytäkirja 7 artikla 2 – Muutoksenhaku rikosasioissa

Teillä on oikeus valittaa ylempään oikeusasteeseen, jos Teidät on tuomittu rikoksesta.

Pöytäkirja 7 artikla 3 – Vahingonkorvaus väärän tuomion johdosta

Teillä on oikeus vahingonkorvaukseen, jos Teidät on tuomittu rikoksesta ja Te osoittaudutte syyttömäksi.

Pöytäkirja 12 artikla 1 – Kaikkinaisen syrjinnän kieltö

Viranomaiset eivät saa syrjiä Teitä esimerkiksi ihonvärinne, sukupuolenne, kielenne, poliittisten tai uskonnollisten uskomustenne taikka alkuperänne perusteella.